

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ОАОА

Відповідно до П(С)БУ 8 “Нематеріальні активи” нематеріальні активи — це немонетарні активи, які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані та утримуються підприємством з метою використання протягом періоду більш як один рік для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи для надання в оренду іншим суб'єктам ринку. Класифікація нематеріальних активів за планом рахунків та П(С)БУ 8 ідентична та поділяється на такі групи: права користування природними ресурсами, права користування майном, права на знаки для товарів і послуг, права на об'єкти промислової діяльності, авторські та суміжні з ними права, гудвіл, інші нематеріальні активи.

Складовою фінансового обліку нематеріальних активів є їх оцінка. Особливістю оцінки нематеріальних активів при надходженні на підприємство є те, що вона здійснюється за первісною вартістю, яка визначається залежно від джерела надходження. Облік нематеріальних активів по первісній вартості ведеться на рахунку 12. Якщо в наявності є кілька видів нематеріальних активів, то доцільно для кожного виду активів відкривати субрахунок відповідно до класифікації, ухваленої на підприємстві.

Нематеріальні активи відносяться до необоротних активів, тому під час використання їх вартість частинами переносять на витрати підприємства. Особливу увагу при веденні фінансового обліку заслуговує нарахування амортизації нематеріальних активів. Відповідно до валюти балансу включають залишкову вартість, яка розраховується як різниця між первісною вартістю та накопиченою амортизацією. Також є особливим те, що нематеріальні активи з невизначеним строком корисного використання амортизації не підлягають.

Ще однією особливістю фінансового обліку є те, що нематеріальний актив списується з балансу в разі його вибуття, безоплатної передачі або неможливості отримання підприємством надалі економічних вигод від його використання. Фінансовий результат від вибуття визначається як різниця між доходом від вибуття та їх залишковою вартістю.

Особливу форму нематеріальних активів становить гудвіл – нематеріальний актив, вартість якого визначається як різниця між балансовою вартістю активів підприємства та його звичайною вартістю як цілісного майнового комплексу.

Особливістю гудвілу є те що, його вартість не підлягає амортизації та не враховується під час визначення витрат платника податку, щодо активів якого виник такий гудвіл.

При списанні суми втрат від зменшення корисності групи активів, яка генерує грошові потоки, особливо те, що спочатку зменшується вартість гудвілу (до повного списання), а лише потім вартість інших активів групи (при необхідності). Основною особливістю гудвіла є те, що він не підлягає відновленню корисності, а тільки знецінення.

З вищесказаного можна зробити висновки, що облік нематеріальних активів пов'язано як зі складністю оцінки за первісною вартістю, визначенням амортизації, так і з питаннями класифікації нематеріальних активів. Також очевидно, що нарахування амортизації нематеріальних активів здійснюється протягом строку їх корисного використання, який встановлюється підприємством при надходженні. Нематеріальні активи можуть вибути внаслідок списання за непридатністю, реалізації, безоплатної передачі, внесення до статутного капіталу інших підприємств тощо. Виявлено, що вартість гудвілу визначається як різниця між ринковою ціною та балансовою вартістю активів підприємства як цілісного майнового комплексу, а також те, що по гудвілу амортизація не нараховується.

